

Buda András

Interdiszciplináris pedagógia és az oktatási rendszer újraformálása – Utószó a IX. Kiss Árpád Emlékkonferenciához

1999-ben Báthory Zoltán, Kozma Tamás és Kiss Endre, illetve az általuk képviselt szervezetek, jelesül az MTA Pedagógiai Bizottsága, a Debreceni Egyetem Neveléstudományi Tanszéke és az ELTE Filozófiai Tanszéke összefogott, hogy Kiss Árpád halálának 20. évfordulójára emlékkonferenciát szervezzenek. Több cél is motiválta az életrehívókat. Egyrészt azt kívánták elérni, hogy Kiss Árpád (s vele kiváló kortársai és az egész történelmi korszak) szellemi hagyatékát, „egy európai értelemben művelt és fogant pedagógiát”, méltó módon ápolhassák az utódok. Alkalmat és keretet kívántak biztosítani azoknak a szakmai beszélgetéseknek és baráti találkozásoknak, melyek során a résztvevők a konferencia névadójára és a vele társítható sokrétű problematikára emlékezhetnek.

A konferencia létrehozásának másik célja az volt, hogy fórumot teremtsen a pedagógiáról, mint „művelhető tudományról” szóló szakmai vitáknak. (Ne felejtjük el, az I. Országos Neveléstudományi Konferenciát 2001-ben rendezték meg!) A szervezők a kezdetektől fogva nyitni kívántak a társtudományok irányába, így a pedagógia művelőin kívül már a legelső rendezvényen pszichológusok, szociológusok, filozófusok, nyelvészek, történészek, közgazdászok, kommunikációelméleti szakemberek és kutató tanárok is bemutatták vizsgálataik eredményét, fejlesztéseiket, legújabb oktatási, kutatási módszereiket.

Ez a sokszínűség, a neveléstudomány interdiszciplináris kapcsolatrendszerének megjelenítése a későbbiekben is megmaradt, de ezen túlmenően az újabb konferenciák mindig megpróbálták egy-egy kérdéskört kiemelten kezelni, és ezt már a konferencia címében is jelezni. Ennek megfelelően a 2015-ben megrendezett IX. Kiss Árpád Emlékkonferencia „Interdiszciplináris pedagógia és az oktatási rendszer újraformálása” címet kapta.

A konferencia felhívása arra bízta a kollégákat, hogy elemezzék és vizsgálják meg azt, hogy a gazdasági feltételek átrendeződése, az oktatásügy és az azzal szemben támasztott elvárások mutációja, az internet, a kultúra új kódjainak, néhol egyenesen új mítoszainak megjelenése milyen új alapzatot építettek az intézményesült oktatásügy számára. A felhívás sokaknál célba ért, így meglehetősen gazdag kínálatból válogathatott a konferencia közel száz résztvevője.

A 2015. szeptember 25–26-án, a DAB székházban megrendezésre kerülő esemény során egyszerre négy párhuzamos szekcióban zajlott a szakmai munka.

A szervezők igyekeztek úgy kialakítani a programot, hogy az egyes időszavokon belül mindenki megtalálja a saját szakterületének, érdeklődésének leginkább megfelelő előadásokat, ennek ellenére a választás nem volt könnyű, túl sok volt a csábító cím. A sokszínű, az aktuális gazdasági, társadalmi, oktatáspolitikai kihívásokra reflektáló prezentációkon belül három jelentősebb tematikus csomópontot fedezhetünk fel. Az egyik ilyen a pedagógusképzés, ezzel a problémakörrel számos szakember foglalkozott. Nem csak a magyarországi folyamatokat tekintették át az előadók, hanem más országok (pl. USA, Németország, Románia, Szlovákia) gyakorlatát is megvizsgálták. Kiemelt figyelemmel fordultak a tantárgypedagógia, ezen belül pedig a természettudományos tárgyak oktatása felé, amely terület megújítása, korszerűsítése jelentheti az egyik lehetséges választ az egyre csökkenő érdeklődés ellensúlyozására.

A Kiss Árpád Emlékkonferenciákon mindig van olyan szekcióülés, amely közvetlenül Kiss Árpád életművének, személyének szenteli a diskurzust. Ettől a küldetéstől nem idegen a vállalásnak az a dimenziója (ezúttal voltaképpen az egész konferencia hívószava volt), mit az „abszolút pedagógus” kifejezéssel irtunk körül. E fogalom értelmezéséhez, alkalmazásának pontosságához persze hozzájárul a Kiss Árpád-i életút.

A digitális technológiának az oktatásra gyakorolt hatása, az alkalmazási lehetőségek gazdag tárháza szintén jó néhány előadásban megjelent. Ízelítőt kaphattak az érdeklődők a különböző digitális generációs elméletekből, vagy éppen azok kritikáiból, az on-line világban tevékenykedő *troll*ok legjellemzőbb vonásaiból, de szó esett a tanulók és a tanárok digitális kompetenciáiról, illetve a diákok IKT eszközökkel történő tanulás iránti attitűdjéről is.

A múlt történései jelentős hatással bírnak a jelen folyamataira, éppen ezért az interdiszciplinaritás mellett a konferencia deklarált céljának tekintette a hagyományörzést, az esetlegesen elfeledett értékek felkutatását is, ez öltött testet a harmadik tematikus csomópontban. A neveléstörténeti előadások a középkori nyelvtanítás jellemzőitől kezdve a dualizmus korának nevelésügyi sajtóján keresztül a 20. század szociális pedagógiájáig hatalmas ívet rajzoltak meg. A témák között megjelent a konferencia tágabban értelmezett helyének szelleme is, hiszen az érdeklődők hallgathattak előadást a debreceni egyetem tanárképző intézetében történekről, az egyetemi istentiszteletekről, vagy akár a Debreceni Nyári Egyetem hőskorszakáról is. Ebbe a szekcióba a felsőoktatás különböző színterein oktató szakemberek jelentkeztek önálló, nem több éves pályázati ciklust lezáró, inkább előkutatásként definiálható, ugyanakkor izgalmas, sok tanulságot hordozó kutatási eredményeikkel. Tematikai sokszínűség és egyediség egyaránt jellemezte valamennyi beszámolót, közös volt bennük azonban az ezerarcúság, ami a pedagógiai tevékenységnek is meghatározó dominanciája. Összességében elmondhatjuk, hogy a felsőoktatásnak ebben a kis metszetében is számos gondot, problémát neveztek meg a szekció résztvevői, ugyanakkor arról is meggyőződ-

hettünk, hogy még a válság idején sem csüggednek a kutatók, akik az aktualitásokon túlmutató megoldásokért fáradoznak.

A szekciókban zajló munkáról megállapítható, hogy az előadók prezentációjának, gondolatébresztő megállapításainak, illetve az érdeklődő és szakértő közönségnek köszönhetően tartalmas és jó hangulatú diszkusszió követte a bemutatókat. Az izgalmas, sok tanulságot hordozó kutatási eredmények, a különböző elméleti felvetések számos szakmai vitát, beszélgetést váltottak ki, melyekben a már elismert szakemberek, kutatók mellett a szakmai utánpótlás, OTDK nyertes, illetve PhD hallgatók is aktív részt vállaltak.

Mind az Emlékkonferenciáknak, mind a centenáriumi esztendőben, 2007-ben a Magyar Pedagógiai Társaság keretei közt létrejött Kiss Árpád Műhelynek fontos küldetése a névadó szellemi örökségének feltárása, értelmezése – akár egy készülő, Kiss Árpád korszakos jelentőségéhez méltó monográfia előkészítése.

Bizton állítható, hogy a jelen konferencián sikerült Kiss Árpád szellemi örökségének értelmezése, megőrzése, mely hagyományt a két év múlva esedékes X. jubileumi Emlékkonferencián kívánják tovább folytatni a szervezők.